

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3614/2022
15.05.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Томић, адвокат из ..., против туженог „Adria Media Group“ д.о.о. Београд, чији је пуномоћник Маријана Бјелобрк, адвокат из ..., ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3150/20 од 06.10.2021. године, у седници одржаној 15.05.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3150/20 од 06.10.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1898/19 од 08.07.2020. године у ставу првом изреке, у делу у коме је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се поништи, као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду, ставу другом и трећем изреке и у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3150/20 од 06.10.2021. године у делу у коме је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 1898/19 од 08.07.2020. године у ставу првом изреке, у делу у коме је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се поништи Анекс II уговора о раду од 22.12.2015. године и одлука туженог од 22.12.2015. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1898/19 од 08.07.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се пониште Анекс II уговора о раду означен бројем .. од 22.12.2015. године, закључен између странака ради измене одредби Уговора о раду бр. .. од 01.10.2014. године закључен између истих уговорних страна; одлука туженог број .. од 22.12.2015. године и решење туженог број .. од 21.01.2016. године о отказу уговора о раду тужицу, као незаконити. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 9.600.000,00 динара, са законском затезном каматом од 06.02.2016. године, као дана доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да

туженом на име трошкова поступка плати 453.800,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3150/20 од 06.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану одлуку у делу који се односи на поништај решења о отказу уговора о раду и накнаду штете применом члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код туженог на неодређено време уговором о раду од 14.08.2014. године, који је уговором о раду закљученим између странака 01.10.2014. године усклађен са одредбама Закона о изменама и допунама Закона о раду, у складу са којима је тужилац код туженог обављао послове радног места главни и одговорни уредник дневних новина „ББ“ у организационој јединици News група. Уговором о раду закљученим између странака 01.10.2014. године, чланом 8.7 предвиђено је да уколико послодавац на било који начин повреди одредбе овог уговора на штету запосленог, исти је сагласан да на име накнаде штете запосленом исплати износ од 24 нето зараде утврђене овим уговором. Тужиоцу је 22.12.2015. године достављена понуда за закључење анекса уговора о раду и исти дан су странке закључиле анекс II уговора о раду, којим је измењена тачка 1.1 уговора о раду тако да гласи: „Послодавац је засновао радни однос са запосленим који поседује VII степен стручне спреме, по занимању је дипломирани ... за обављање послова радног места ... Друштва за издавачку делатност и уређивачку политику у организационој јединици Управа, за који се у складу са Правилником о организацији и систематизацији послова код послодавца захтева VII степен стручне спреме“. Истог дана тужилац је одлуком туженог разрешен функције главног уредника јавног гласила „ББ“ најугицајније дневне новине „Балкана“, са образложењем да није испунио дефинисани план продаје за 2015. годину. Тужени је Одлуком о измени Правилника о организацији и систематизацији послова (радних места) од 05.01.2016. године изменио Правилник о организацији и систематизацији послова од 18.09.2014. године, тако што је у организационој јединици Управе укинуто радно место ... за издавачку делатност и уређивачку политику, услед потребе за рационализацијом и повећањем ефикасности и рентабилности пословања, као и потребе за другачијом организацијом пословања. Након тога тужени је 19.01.2016. године донео Одлуку о престанку потребе за обављањем одређених послова којом је утврђено да је престала потреба за обављањем послова на радном месту ... Друштва за издавачку делатност и уређивачку политику, да запослени на овим пословима представља вишак запослених, и да ће му решењем бити отказан уговор о раду и исплаћена отпремнина, јер не постоје услови да му се обезбеди неко од права предвиђених законом. Решењем туженог од 21.01.2016. године тужиоцу

је отказан уговор о раду од 01.10.2014. године, са свим припадајућим анексима, због престанка потребе за радом, услед организационих промена, одређено је да тужиоцу престаје радни однос дана 22.01.2016. године и да ће му бити исплаћена отпремнина у износу од 170.180,00 динара, као и накнада штете за неискоришћени годишњи одмор за 2015. и 2016. годину у износу од 261.555,81 динар. Тужиоцу је на име зараде 04.12.2015. године уплаћено 180.022,87 динара, а 25.12.2015. године 219.977,15 динара.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио поништај решења туженог од 21.01.2016. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду. По становишту тог суда, тужиоцу је уговор о раду отказан законито, због наступања разлога из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер је услед организационих промена престала потреба за његовим радом услед укидања радног места на које је распоређен.

Другостепени суд је одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду у наведеном делу. По становишту тог суда, услов за отказ уговора о раду предвиђен чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду је престанак потребе за обављањем одређеног посла услед технолошких, економских и организационих промена које морају бити израз стварних потреба послодавца и његовог прилагођавања новонасталим условима, односно рационализације послова. По налажењу тог суда, правилно је првостепени суд закључио да је Одлуком о измени Правилника о организацији и систематизацији послова туженог од 05.01.2016. године укинута радно место ... Друштва за истраживачку делатност и уређивачку политику, на које радно место је тужилац био распоређен у време доношења оспореног решења, због чега тужени није био у обавези да примени критеријуме за одређивање ко ће од запослених бити проглашен технолошким вишком, јер у овом случају није дошло до смањења обима посла, већ до укидања истог, због чега не постоји могућност упоређивања запослених у погледу испуњавања услова за проглашење технолошким вишком, а тужилац током поступка није указивао да је тужени имао могућност да га распореди на друго конкретно одређено радно место односно да примени неку другу меру решавања вишка запослених.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца указује да су нижестепени судови одлучујући о тужбеном захтеву за поништај решења о отказу уговора о раду погрешно применили материјално право.

Чланом 171. став 1. тачка 1. Закона о раду прописано је да послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада (у даљем тексту: анекс уговора) ради премештаја на други одговарајући посао, због потреба процеса и организације рада; као и у другим случајевима утврђеним законом, општим актом и уговором о раду (тачка 6.), док је ставом 2. истог члана прописано да се одговарајућим послом у смислу става 1. тачка 1. и 3. овог члана сматра посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду. Чланом 179. став 5. тачка 1. истог закона прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца, односно ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Сагласно напред наведеним одредбама Закона о раду, послодавац је овлашћен да организује процес рада у циљу бољег функционисања делова система рада и има овлашћење да запосленог премести на друге одговарајуће послове, у смислу цитиране одредбе члана 171. став 1. тачка 1. Закона о раду. Премештање на друге одговарајуће послове је смисао и циљ да се запосленом омогући да ради у складу са интересима послодавца, али послодавац не може запосленог преместити на послове за чије обављање нема стварне потребе, што значи да распоређивање мора бити проузроковано једино потребама процеса и организације рада, или евентуално другим оправданим потребама уколико су такви случајеви утврђени законом, општим актом или уговором о раду. Оваков ограничење има за циљ спречавање самовоље послодавца, због чега се запослени може распоредити само на радно место за које се захтева иста врста и исти степен стручне спреме, али тако што је распоређивање условљено потребама процеса организације рада, чиме се избегава могућност евентуалне злоупотребе тог права од стране послодавца, односно извршење истог противно циљу због којег је успостављено. Наиме, институт „забране злоупотребе права“ штити запосленог као општеважећи принцип у уговореном праву (члан 13. Закона о облигационим односима), који се, имајући у виду порекло уговора о раду, супсидијарно примењују у области рада. Злоупотреба права постоји када послодавац у поступку давања отказа испоштује форму, али не и суштину (разлоге) института тзв. вишка запослених ако вређа циљ и сврху. Из члана 179. став 5. тачка 1. и правила која су садржана у члану 153. – 158. Закона о раду произлази да је сврха технолошког вишка отпуштање радника због технолошких, економских или организационих промена. Због побројаних узрока престаје потреба за радом одређеног броја запослених. Тај институт се злоупотребљава ако се користи да би се без одређене законске процедуре отпустили запослени који не испуњавају радне обавезе или крше радну дисциплину или да би се на њихово место у релативно кратком временском року запослили нови радници.

У конкретном случају, анексом II уговора о раду закљученим између странака 22.12.2015. године измењена је тачка 1.1. уговора о раду, према ком анексу ће тужилац обављати послове радног места ... Друштва за издавачку делатност и уређивачку политику у организационој јединици Управа. Убрзо након закључења наведеног анекса, односно након 14 дана, тужени је Одлуком о измени Правилника о организацији и систематизацији послова (радних места) од 05.01.2016. године изменио Правилник о организацији и систематизацији послова од 18.09.2014. године, тако што је у организационој јединици Управа укинуо радно место ... за издавачку делатност и уређивачку политику, због потребе за рационализацијом и повећањем ефикасности и рентабилности пословања, као и због потребе за другачијом организацијом пословања, а затим Одлуком о престанку потребе за обављањем одређених послова од 19.01.2016. године утврдио да је престала потреба за радним местом ... Друштва за издавачку делатност и уређивачку политику и да запослени на овим пословима представља вишак запослених, због чега ће му решењем бити отказан уговор о раду и исплаћена отпремнина, јер не постоје услови да му се обезбеди неко од права предвиђених законом. Након тога, тужени је решењем од 21.01.2016. године тужиоцу отказао уговор о раду од 01.10.2014. године са свим припадајућим анексима, због престанка потребе за његовим радом услед организационих промена.

Аутономно је право послодавца да уводи организационе промене у циљу бољег пословања, али се у овом случају мора имати у виду и ценити све околности, нарочито

околност да је тужени убрзо након што је са тужиоцем закључио анекс II уговора о раду 22.12.2015. године за обављањем послова радног места ... Друштва за издавачку делатност и уређивачку политику у организационој јединици Управа, донео Одлуку о измени Правилника о организацији и систематизацији послова (радних места) 05.01.2016. године и Одлуку о престанку потребе за обављањем одређених послова 19.01.2016. године, којима је утврдио да је услед технолошких, економских или организационих промена престала потреба за обављањем послова радног места ... Друштва за издавачку делатност и уређивачку политику у организационој јединици Управа, у вези којих је са тужиоцем закључио анекс уговора о раду. У таквим околностима, нижестепени судови су пропустили да утврде разлоге за такво поступање туженог, нити су исто ценили са аспекта евентуалне злоупотребе права (привидно право се врши исправно) које не може уживати судску заштиту.

Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте у наведеном делу и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. У поновном суђењу, првостепени суд ће, имајући у виду изложено разјаснити разлоге због којих је тужени одређене послове поверио тужиоцу, а затим само након неколико дана донео акт којим је укинуо радно место тужиоца, а све то у вези са тужиоцем тврђом истицаном током поступка да се ради о злоупотреби права са намером да му се откаже уговор о раду.

С обзиром да од одлуке о тужбеном захтеву тужиоца да се поништи као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду, зависи одлука о тужбеном захтеву за накнаду штете, иста је укинута.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у преосталом делу који се односи на одлуку о анексу II уговора о раду од 22.12.2015. године и одлуку од 22.12.2015. године, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је утврдио да ревизија није дозвољена.

Према члану 441. ЗПП, ревизија је увек дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа.

У конкретном случају, побијаним анексом уговора о раду тужилац је премештен на друге послове, а одлуком туженог од 22.12.2015. године разрешен функције главног уредника. С обзиром на то да се анексом уговора о раду и одлуком туженог од 22.12.2015. године не утиче на радноправни статус тужиоца у смислу заснивања, постојања и престанка радног односа, када би ревизија увек била дозвољена на основу члана 441. ЗПП, то ревизија изјављена против одлуке којом је одлучено о овим захтевима тужиоца је недозвољена.

Са напред наведених разлога, применом члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Председник већа – судија

Добрила Страјина,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић